

THƯ KIẾN NGHỊ

V/v: Dự thảo Luật Phòng, chống Tác hại của Rượu, bia (phiên bản 5, tháng 4/2019)

Kính gửi:

- Bà Nguyễn Thị Kim Ngân, Chủ tịch Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam;
- Bà Tông Thị Phóng, Phó Chủ tịch Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam;

Đồng kính gửi: Các thành viên lãnh đạo Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội Khóa XIV

Thưa bà Chủ tịch và Phó Chủ tịch Quốc hội,

Thưa toàn thể Quý Ông, Bà lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội khóa XIV,

Chúng tôi gồm 15 hội chuyên ngành, tổ chức nghiên cứu khoa học và 3 cá nhân tập hợp trong **Liên minh Phòng chống các Bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN)**¹, gửi thư này tới Bà Chủ tịch Quốc hội, các thành viên trong ban lãnh đạo của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, và toàn thể lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội nước Cộng Hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam khóa XIV, khẩn thiết kiến nghị những vấn đề trực tiếp liên quan tới chất lượng của “Dự thảo Luật Phòng chống Tác hại của Rượu, bia”, đang trong nghị trình sửa đổi hoàn thiện của Ủy ban Thường Vụ Quốc hội và các Ủy ban chuyên trách, trước khi được đưa ra thảo luận toàn thể để thông qua tại kỳ họp 7, Quốc hội khóa XIV (Tháng 5 và 6/2019).

Liên quan tới dự thảo luật này, đây là lần thứ ba Liên minh NCDs-VN gửi thư kiến nghị đến Bà và lãnh đạo của Ủy ban Thường Vụ Quốc Hội, cùng tập thể lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội. Vì thế, chúng tôi không nhắc lại những gì đã được nêu trong hai thư trước gửi ngày 31/07/2018 và 01/11/2018 (*xin xem phụ lục đính kèm*), mà tập trung ngay vào nêu những vấn đề tồn tại của phiên bản dự thảo mới nhất.

¹ Liên minh phòng chống bệnh không lây nhiễm (NCDs-VN) thành lập tháng 9/2015, là thành viên của Liên minh toàn cầu phòng chống bệnh không lây nhiễm (NCD Alliance), và hiện đang tích cực tham gia cả trên phương diện vĩ mô (vận động chính sách) và vi mô (hỗ trợ cộng đồng) phòng chống các bệnh không lây nhiễm đang gia tăng do các yếu tố nguy cơ như thuốc lá, rượu bia, amiang, hóa chất dùng trong nông nghiệp và bảo quản, chế biến thực phẩm...).

Thưa Bà Chủ tịch, phó Chủ tịch cùng toàn thể thành viên lãnh đạo các Ủy ban của Quốc hội,

Chúng tôi đánh giá, phiên bản dự thảo luật lần thứ 5 (đưa ra ngày 23/3/2019, đang được Ủy ban Thường Vụ Quốc hội xem xét) hiện có chất lượng sụt giảm nhiều so với phiên bản lần 1 (15/4/2018, do Bộ Y tế đưa ra), tới độ, chỉ đủ mang tính hình thức có luật, còn thực chất, không thể được coi là một khung pháp lý khoa học, nhân văn cho hoạt động “phòng chống tác hại của rượu bia” và các loại đồ uống có cồn, như xã hội đang mong đợi! Cơ sở cho đánh giá này thể hiện ở 3 điểm chính sau:

Điểm tồn tại chính 1: Dự thảo luật hiện hành thể hiện không xuất phát từ một nhận thức đúng về bản chất của rượu bia và đồ uống có cồn, khi trong suốt 32 điều, 7 chương dự thảo luật, không hề nhắc đến, và cả trong định nghĩa về rượu bia và đồ uống có cồn nói chung, hoàn toàn không nêu đặc tính “GÂY NGHIỆN” của loại sản phẩm tiêu dùng này. Đây không thể xem là một sự sơ xuất, mà thực chất, đó là một chủ ý có tính toán của những người có trách nhiệm sửa dự thảo luật này, xuyên suốt trong toàn bộ nội dung dự thảo luật. Đến mức, cả khi phải nói về “tác hại của rượu bia”, Mục 7, điều 2, chương 1, cũng nêu một cách hết sức khiên cưỡng: “Tác hại của rượu bia là ảnh hưởng không có lợi của rượu bia...”.

Việc cố tình né tránh rượu bia là chất gây nghiện; khiến nhiệm vụ xây dựng một khung pháp lý phòng chống tác hại của rượu bia rơi vào tình trạng mất “trục lái”! Toàn bộ nguyên tắc “khoa học quản lý chất gây nghiện đối với đời sống con người” áp dụng cho rượu bia cũng đồ uống có cồn đã bị bỏ qua, hoặc sử dụng một cách méo mó, cắt xén, chắp vá, khiến dự thảo luật mất đi tính đồng bộ, kết cấu trở nên thiếu chặt chẽ, điều luật thiếu cụ thể, mơ hồ, khó hiểu, giải thích thế nào cũng được, thậm chí mâu thuẫn ngay giữa các điều luật. Ví dụ, Điều 5 mục 11 nghiêm cấm “Cung cấp thông tin không chính xác, sai sự thật về ảnh hưởng của rượu, bia đối với sức khoẻ.” thì xuyên suốt dự thảo luật, rất nhiều chi tiết vi phạm chính điều luật này:

- Điều 1- Phạm vi Điều chỉnh của luật- đã bỏ đi nội dung luật này áp dụng với các loại đồ uống có cồn! Đây là sự “bỏ quên” có chủ đích, nhằm tạo điều kiện dễ dàng cho việc lách luật của các công ty rượu bia khi tạo ra các sản phẩm có nồng độ cồn cao như bia, rượu nhưng đăng ký tên gọi thương mại không là bia, rượu. Ví dụ thực tế: đồ uống Strongbow, với độ cồn trung bình 4.5% tương đương như nhiều loại bia mạnh phổ biến trên thị trường trong nước và quốc tế, đang được lưu hành rộng rãi đặc biệt trong học sinh tuổi vị thành niên ở nước ta, được tự do quảng cáo “không phải bia, không phải rượu, mà là Spider”, hiện không có khung luật pháp quản lý và tiếp tục không được quản lý, kể cả khi dự thảo luật với nội dung như thế này được thông qua và đưa vào thực thi.
- Hoặc điều 2- Giải thích từ ngữ: gồm tới 8 mục, nhưng toàn thể, thông tin đều rơi vào tình trạng có chủ đích thiếu chính xác, mập mờ, không cụ thể về ảnh hưởng của rượu bia, bản chất của nghiện rượu bia và đồ uống có cồn, về tác hại của tiêu thụ rượu bia tới cá nhân người uống và rộng ra sự phát triển bền vững của đất nước. Toàn bộ điều 2

Liên minh Phòng chống các bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN)

Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD) là tổ chức điều phối

Địa chỉ: Số 39, ngõ 255, phố Vọng, phường Đồng Tâm, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội

ĐT: (84-24) 3628.0350 | Fax: (84-24) 3628.0200 | Email: office@rtccd.org.vn

đường như đẩy người đọc hiểu sang thông điệp “Rượu bia sản xuất công nghiệp là tốt, là an toàn, có lợi cho sức khỏe, chỉ có rượu bia sản xuất thủ công là có hại”. Nói cách khác, điều luật này đã tạo cơ hội “luật hóa” khả năng độc quyền chiếm lĩnh thị trường đồ uống có cồn ở Việt Nam của ngành công nghiệp rượu bia, và khuyến khích người dân sử dụng bia rượu, đồ uống có cồn của ngành công nghiệp này, thay vì hiểu đúng các thuật ngữ cơ bản để làm nền tảng tiếp cận các biện pháp phòng chống tác hại của rượu bia.

Điểm tồn tại chính 2: Dự thảo luật hiện hành dường như được sửa với tâm thức cố gắng tối đa làm mất đi cơ sở khoa học của công tác phòng chống tác hại của rượu bia, đẩy dự thảo luật vào nguy cơ bị phế bỏ trong kỹ hợp tội- không ra được luật!

Bằng cách không nêu alcohol (cồn) là chất gây nghiện, dự thảo luật không được xây dựng theo cơ sở “khoa học quản lý chất gây nghiện đối với đời sống con người”. Mức độ cồn có trong sản phẩm, tiêu chí định danh nguy cơ gây ngộ độc cấp tính, đánh giá mức độ nghiện và tác hại bệnh tật lâu dài của người tiêu dùng, cơ sở để thiết kế các biện pháp quản lý thị trường quảng cáo, tiếp thị và đánh thuế cho mục tiêu phòng chống tác hại, đã bị phân tụy tiện, không tạo ra cơ sở khoa học và nền móng thiết lập các biện pháp giảm tác hại rượu bia! Điển hình thể hiện trong Chương IV, “Các biện pháp giảm tác hại của rượu bia”, một chương trọng yếu của dự thảo luật, nhưng văn vện thể hiện chỉ có 3 điều. Trong đó:

1. Thiếu vắng hoàn toàn biện pháp áp dụng với các cơ sở kinh doanh rượu bia: Không hề có một điều luật cụ thể nào quy định về sự tuân thủ luật trong kinh doanh sản phẩm gây nghiện, quyền và trách nhiệm giám sát của người bán hàng tại các cơ sở bán rượu bia công cộng (thông qua lượng rượu bia bán ra cho mỗi khách hàng quy chuẩn theo lượng cồn tiêu thụ được phép mua uống; việc bắt buộc mở nắp chai khi mua để không được mang về, việc thu hồi vỏ chai của cơ sở bán để quản lý chặt phòng ngừa tiêu thụ quá hạn mức, việc giới hạn giờ bán, tuổi được mua...) mà luật tương ứng của các nước đã đưa ra rất chi tiết nhằm giảm tối đa nguy cơ tác hại cấp tính của tiêu dùng rượu bia tại nơi công cộng, đã không được đưa vào trong dự thảo.
2. Chương này cũng không luật hóa biện pháp ngăn chặn bán rượu bia cho trẻ vị thành niên trong đời sống hàng ngày. Việc luật hóa kiểm tra độ tuổi giới hạn khi mua rượu bia không được đưa ra. Chế tài nghiêm khắc xử phạt vi phạm bán rượu bia cho trẻ vị thành niên không có. Các chi tiết buộc phải thực thi luật mà nhiều nước đã thi hành như cho phép cảnh sát đóng giá trẻ vị thành niên mua rượu để phát hiện vi phạm, phạt buộc các cơ sở phải tuân thủ luật, cũng không được đưa ra². Về điểm này, xin Bà Chủ tịch và lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội, hãy liên hệ với thực trạng lan tràn trẻ vị thành niên uống rượu bia, gây bạo lực gia đình, bạo lực cộng đồng, hiếp dâm, tai nạn giao thông... khắp trong cả nước! Gần đây nhất là 10 trẻ vị thành niên tổ chức sinh nhật dùng bia rượu rồi hiếp dâm tập thể, bạo dâm cắn đứt đầu vú, của nữ sinh 16 tuổi ở Triệu

² Ở Đức, bang Lower Saxony ra điều luật thực thi phương thức Trap Purchases (cảnh sát được đào tạo, vào vai trẻ vị thành niên đi mua rượu bia), phát hiện vi phạm độ tuổi bán bia của chủ quán, phạt nặng (mức phạt đi từ 500 tới 3000 Euros, trung bình 1500 Euros), đưa lại cho ngân sách bang 2 triệu Euro mỗi năm. Nguồn: https://en.wikipedia.org/wiki/Alcohol_laws_in_Germany.

Phong, Quảng trị, ngày 24/3/2019 vừa rồi, để thấy được sự cấp bách phải có điều luật cụ thể, rõ ràng, khẩn cấp, ngăn chặn bán rượu bia cho trẻ vị thành niên, và để nhận rõ hơn tâm thức của người có trách nhiệm sửa đổi dự thảo luật này trong thời gian vừa qua cố tạo khoảng trống pháp luật ở khu vực này.¹

3. Điều luật ngăn chặn nguy cơ gây tai nạn giao thông do tiêu thụ rượu bia, được đưa ra trong chương này với 1 điều và 2 mục để cập chung chung! không quy định giới hạn nồng độ cồn cụ thể trong máu người tham gia giao thông được phép khi điều khiển phương tiện giao thông. Bộ quy định nồng độ cồn giới hạn cụ thể, với giải thích là để thể hiện ở văn bản dưới luật, cho thấy bộ phận sửa dự thảo luật này có chủ đích tạo thuận lợi cho một mục tiêu khác hơn là mục tiêu phòng chống tác hại của rượu bia. Nếu liên hệ với sự mập mờ của điều 2 trong định nghĩa thuật ngữ "độ cồn", sẽ thấy định nghĩa đó đã được đưa ra với chủ ý không để tạo được sự liên hệ với ứng dụng cho kiểm soát phòng tránh tác hại của rượu bia. Bộ phận sửa luật rõ ràng có chủ ý cắt đứt mối liên hệ giữa các phần của luật! Sự mập mờ không giúp người dân hiểu đúng độ cồn là "số ml cồn-alcohol- nguyên chất có trong 100 ml rượu/bia/ đồ uống có cồn nói chung", làm giảm khả năng đánh giá mức uống giới hạn với sản phẩm uống cụ thể, giảm khả năng đánh giá nguy cơ sản phẩm rượu, bia cụ thể sẽ đưa vào bao nhiêu ml cồn nguyên chất trong cơ thể với một đơn vị uống (cốc) cụ thể, làm mất đi khả năng tự giới hạn của người dân phòng tránh vi phạm an toàn giao thông liên quan tới sử dụng rượu bia.
4. Và trên hết, chương này bỏ qua biện pháp chính để giảm tiêu thụ rượu bia đã được thế giới tổng kết: Đánh thuế rượu bia! Trong khi dự thảo luật ở tất cả các nước đều xem đánh thuế, với mức thuế suất cao và tăng mạnh theo hướng lũy tích, theo chiều tăng của nồng độ cồn trong sản phẩm, như là một trong ba chiến lược phòng ngừa tác hại rượu bia hiệu quả nhất (hai chiến lược kia là giám sự có sẵn, cấm và hạn chế quảng cáo, khuyến mại, tài trợ...), thì Chương IV đã bỏ hoàn toàn chiến lược này. Chúng tôi cho rằng, đây phải được xem là thêm một bằng chứng cụ thể nói lên rằng, dự thảo luật đang được sửa đổi cho lợi ích của ngành công nghiệp rượu bia, hơn là mục tiêu toàn dân phòng chống tác hại của rượu bia. Xin Bà và các thành viên lãnh đạo Ủy ban hãy xem xét ví dụ về đánh thuế rượu bia ở Thụy Điển đi theo nồng độ cồn trong sản phẩm, để hình dung chỉ riêng việc không luật hóa cụ thể mức thuế đánh vào rượu bia, ngân sách nhà nước đã mất đi lớn đến đâu, và nguồn tiền bị mất hàng năm này, chạy đi đâu, gây khó khăn thế nào cho công tác phòng chống tác hại của rượu bia².

Điểm tồn tại chính 3: Dự thảo luật đến thời điểm này, cũng không đưa ra được khung pháp lý về điều kiện bảo đảm cho công tác phòng chống tác hại của rượu, bia (chương V). Chương này vón vện với 4 điều, trong đó, phần kinh phí vẫn chưa rõ ràng, và đang được đẩy theo xu hướng lấy từ ngân sách và quản lý theo ngân sách nhà nước phục vụ thực thi Luật. Trong khi ngân sách nhà nước cho y tế dự phòng nói chung những năm qua yếu và

¹ Ở Thụy Điển, thuế đánh vào bia là 6.615 SEK/lít (loại 4.5% độ cồn), tăng lên 22,08 SEK/lít với rượu vang (14% độ cồn) và 200,56SEK/lít với rượu mạnh Vodka (40% độ cồn). Mức độ tăng lần lượt là: 3.3 lần (rượu vang so với bia), lên 33 lần (Rượu mạnh so với bia) và tăng gấp 9 lần khi đi từ rượu vang lên rượu mạnh Vodka. Nguồn: https://en.wikipedia.org/wiki/Alcoholic_drinks_in_Sweden.

thiếu đến mức, kinh phí được Quốc hội duyệt thông qua, mà năm tài chính qua quá nửa, vẫn chưa có ngân sách cho hệ thống vận hành, thì nhóm sửa luật lại không quan tâm, vẫn kiên quyết bác bỏ phương án đã được đưa ra từ phiên bản 1 (15/4/2018), bởi nhóm khoa học y tế công cộng và Bộ Y tế, là trích từ 1 đến 2 phần trăm tổng thu thuế tiêu thụ đặc biệt của rượu bia tạo nên quỹ nâng cao sức khỏe và quản lý theo khoa học quản lý quỹ, cho mục tiêu thi hành luật một cách bền vững (Đây cũng là kinh nghiệm nước láng giềng- Thái Lan đã áp dụng thành công, và được Tổ chức Y tế Thế giới khuyến cáo áp dụng rộng rãi). Thêm vào đó, *khâu tổ chức thực thi dự thảo luật hiện nay hoàn toàn vắng bóng chủ thể giám sát, đánh giá độc lập thực hiện bởi các tổ chức khoa học độc lập*. Và Điều 25 “Xử lý vi phạm pháp luật về phòng, chống tác hại của rượu, bia”, *lại nêu một cách chung chung*, giao chính phủ quy định cụ thể! Xin Bà và lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội xem xét đến câu hỏi cho phần này: Ai thực sự sợ công tác giám sát, đánh giá thực thi luật phòng chống tác hại của rượu bia tiến hành bởi các tổ chức khoa học y tế dự phòng ngoài nhà nước, nhân đạo, phi lợi nhuận, độc lập với lợi ích của ngành công nghiệp rượu bia? Ai chống đối đưa ra các quy định xử phạt nghiêm minh giúp ngăn ngừa tác hại của rượu bia? Xin lưu ý, những nội dung trên, chúng tôi cũng đã liên tục nêu trong thư kiến nghị của NCDs-VN lần 1 và lần 2, mong Bà một lần nữa, quan tâm đến phát hiện của chúng tôi.

Có thể nói, với 3 tồn tại cơ bản trên, phiên bản dự thảo luật hiện hành đã trở nên “suy dinh dưỡng từ trong bào thai”, báo trước một tình trạng, nếu không có sự sửa đổi kịp thời, khó có sự thay đổi tích cực nào được tạo ra về phòng chống tác hại của rượu bia trong những năm tới, dù có được thông qua trong kỳ họp tới đây!

Nhìn sâu vào hơn sự kết nối giữa những tồn tại trên, cho phép kết luận rằng, dường như *bộ phận sửa dự thảo luật đã đi theo hướng tạo ra một dự thảo luật chung chung, mập mờ về các khái niệm cơ bản, phá vỡ cấu trúc khoa học tổng thể, đưa ra các điều luật vừa thiếu, vừa yếu về cơ sở khoa học, lại chứa nhiều mâu thuẫn nội tại, không đảm bảo tính khả thi*, để nhằm tới đích, tạo ra một dự thảo luật rơi vào nguy cơ hoặc không thể thực thi hiệu quả hoặc không được thông qua bởi các đại biểu quốc hội trong kỳ họp tháng 5 này, kéo dài thêm tình trạng không có luật phòng chống tác hại rượu bia ở đất nước này. Và như thế, cái được và mất thế nào xét với tình trạng tiêu thụ rượu bia liên tục gia tăng (hiện mức tiêu thụ đã đứng hàng đầu khu vực, và sẽ lọt vào top đứng hàng đầu thế giới trong tương lai gần), song hành gánh nặng nghèo đói, bệnh tật, tai nạn, bạo lực, xâm hại tinh dục trẻ em và trẻ vị thành niên,... ngày thêm trầm trọng. Tất cả, xã hội đang phải gánh chịu, mà nặng nhất, là trẻ em, phụ nữ, tầng lớp dân nghèo... Xin bà Chủ tịch và lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội bình tâm suy nghĩ những điều chúng tôi nêu!

Từ những phân tích trên, chúng tôi đề nghị, bà Chủ tịch Quốc hội và lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của quốc hội, hãy công tâm nghiên cứu 10 đề xuất của chúng tôi:

1. Đề xuất tổng thể trong chỉ đạo nhóm chính sửa dự thảo luật:

Đề xuất 1: Cơ biện pháp ngăn chặn mọi sự can thiệp của ngành công nghiệp rượu bia, dù dưới bất kỳ hình thức nào, tới tiến trình sửa dự thảo luật và thông qua dự thảo luật tại Quốc hội. Giống như ngành công nghiệp thuốc lá, ngành công nghiệp rượu bia có lợi ích phát triển mâu thuẫn với lợi ích sức khỏe toàn dân. Chấp nhận sự can thiệp của ngành công nghiệp rượu bia nhằm đảm bảo lợi ích của ngành này, là đi ngược với các nguyên tắc cơ bản bảo vệ sức khỏe nhân dân và phương châm của Đảng, nhà nước Việt nam “sức khỏe là vốn quý nhất”; là sự vi phạm đạo đức công vụ của người đại biểu quốc hội trong tiến trình làm luật này. Tình trạng chất lượng thấp của dự thảo luật phiên bản hiện hành, là kết quả trực tiếp của sự can thiệp bằng nhiều hình thức khác nhau của ngành công nghiệp rượu bia, cả trong nước và quốc tế, tới tiến trình sửa đổi dự thảo luật trong thời gian qua.

Đề xuất 2: Dự thảo luật hiện hành cần được sửa theo hướng chủ đạo, cần khẳng định: Rượu bia và đồ uống có cồn nói chung, là sản phẩm tiêu dùng có nguy cơ gây ngộ độc cấp tính hệ thần kinh và ngộ độc mạn tính dẫn đến tình trạng nghiện và bệnh tật ở người dùng, tác hại nghiêm trọng tới 13 trong tổng số 17 chỉ tiêu phát triển bền vững của đất nước. Mọi lập luận bảo chữa cho rượu bia đem lại lợi ích kinh tế cho đất nước đều là nguy biện, phản khoa học. Bởi các doanh nghiệp rượu bia lớn của Việt nam, trước mắt và lâu dài thực chất đều là các tổ hợp xuyên quốc gia nắm giữ, và lợi nhuận có được (ước tính chiếm 51% tính trên giá bán lẻ sản phẩm⁴) là thuộc về nhà sản xuất, tức các tổ hợp công nghiệp này. Mức thuế đưa lại cho ngân sách của cả rượu bia và các loại đồ uống theo báo cáo chính thức ước tính năm cao nhất chưa tới 50 ngàn tỷ đồng/năm (khoảng 2,2 tỷ đô la Mỹ/năm), nhưng chi phí mà ngân sách quốc gia cùng tiền túi của người dân bỏ ra để khắc phục tác hại của rượu bia, ước tính hàng năm đi từ 1,3% tới 3% tổng thu nhập GDP quốc gia (tương đương mức tổn thất từ 3,5-10,5 tỷ đô la Mỹ/năm). Trong khi đó, Tổ chức Y tế Thế giới đã chỉ ra, 1 đô la chi phí vào thực hiện gói chiến lược can thiệp đồng bộ giảm tác hại của rượu bia (gồm giảm sự cô sẵn và tiếp cận dễ dàng, cấm quảng cáo, tiếp thị, và tăng thuế rượu bia) đưa lại 9.13 đô la lợi ích tổng thể. Một văn bản luật phòng chống tác hại của rượu, bia tốt, chắc chắn sẽ là một phương thức can thiệp giảm nghèo hữu hiệu cho đất nước và đặc biệt, chống sự tha hóa nhân lực, hiện đang là nghiêm trọng với giới trẻ!

Đề xuất 3: Khung luật pháp đưa ra phải được thiết kế trên cơ sở khoa học ngăn ngừa tác hại của chất gây nghiện, gây bệnh cho người sử dụng và cộng đồng nói chung. Các tài liệu khoa học y tế công cộng và khuyến cáo của Tổ chức Y tế Thế giới phải được sử dụng làm cơ sở thiết lập các chiến lược phòng chống tác hại của rượu bia và đồ uống có cồn⁵. Tình trạng bia rượu tràn lan, đưa Việt Nam đứng hàng đầu thế giới về mức tiêu thụ bia rượu xét theo đầu người và hệ lụy của bia rượu về bệnh tật, tai nạn giao thông, bạo lực học đường, bạo lực gia đình, bạo lực cộng đồng, xâm hại tình dục ở trẻ em và trẻ vị thành

⁴ Nghiên cứu của Euromonitor cho thấy tại Việt Nam, khoảng 51% giá bán bia cuối cùng sẽ về tay nhà sản xuất, 4,6% giá bán thuộc về nhà phân phối và 9,7% là của nhà bán lẻ.

⁵ WHO (2018). Global Status Report on Alcohol and Health 2018. Báo cáo tình trạng toàn cầu về rượu bia và sức khỏe (trong đó có Việt nam). https://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/en/

niên... liên tục gia tăng trong những năm qua, phải là đòi hỏi khẩn cấp Quốc hội phải ra được các điều luật mạnh đi đúng theo các khuyến cáo chiến lược của Tổ chức Y tế Thế giới dành cho phòng chống tác hại của rượu bia⁶.

Đề xuất 4: **Trà chức năng giám sát, đánh giá thực thi luật rượu bia về cho các tổ chức y tế công cộng và y học dự phòng:** Dự thảo luật phòng chống tác hại của rượu bia phải được xem là luật phục vụ lợi ích y tế công cộng. Do vậy, y tế phải có tiếng nói quyết định, cao nhất, trong truyền thông về tác hại của bia rượu và phòng tránh tác hại của đồ uống có cồn gây nghiện nói chung; trong chính phủ, ngành y tế phải thực sự được trao quyền về mặt pháp lý, quản lý tổng thể thực thi dự thảo luật. Chức năng giám sát, đánh giá chất lượng công tác thực thi luật phòng chống tác hại của rượu bia phải do các cơ sở chuyên về y tế dự phòng, y tế công cộng thực hiện. Song song với các điều luật hạn chế sử dụng và phòng ngừa tác hại của rượu bia gây ra cho người uống và cộng đồng, dự thảo luật này phải có các điều luật cụ thể đảm bảo cho sự tham gia của các tổ chức khoa học, phi lợi nhuận, hoàn toàn độc lập với ngành công nghiệp rượu bia, vào tiến trình giám sát đánh giá chất lượng thực thi luật, quản lý và vận hành nguồn kinh phí dành cho thực hiện luật.

Đề xuất 5: Nguồn kinh phí cho thực thi luật phòng chống tác hại của rượu bia phải được quy định rõ ràng trong dự thảo luật này, theo hướng trích từ 1%-2% tổng số thuế tiêu thụ đặc biệt tính trên giá bán sản phẩm rượu bia và đồ uống có cồn, và từ nguồn phạt vi phạm quy định cấm bán rượu bia cho trẻ vị thành niên. Phải có điều luật thiết lập Quỹ phòng chống tác hại của rượu bia/ quỹ nâng cao sức khỏe, để quản lý nguồn kinh phí này, tuân thủ theo khoa học quản lý quỹ, độc lập với ngân sách nhà nước, với sự tham gia quản lý của khối tổ chức xã hội nhân đạo, phi lợi nhuận, chuyên về y tế dự phòng, y tế công cộng, độc lập hoàn toàn với ngành công nghiệp rượu bia.

2. Quan tâm chỉ đạo chính sửa một số chi tiết trọng yếu ở nội dung luật:

Đề xuất 6: **Xác lập nồng độ cồn có trong sản phẩm làm cơ sở cho công tác quản lý thương mại, phòng tránh tác hại, và thiết lập cơ sở thu thuế, phải dựa trên cơ sở khoa học dự phòng tác hại của ngộ độc cấp do rượu bia gây ra.** Phải đưa ra định nghĩa rõ về rượu bia, đồ uống có cồn, độ cồn và phân loại sản phẩm đồ uống theo độ cồn chứa trong sản phẩm cho mục tiêu phòng chống nguy cơ ngộ độc cấp và mạn tính khi sử dụng sản phẩm có chứa loại hóa chất này. Cần tham khảo và áp dụng theo cách chính phủ Thụy Điển đã làm rất hữu hiệu, trong đó, thiết lập các mức độ cồn phục vụ bảo vệ sức khỏe cộng đồng,

⁶ Nghiên cứu của Euromonitor, 2015, mỗi người dân Việt Nam tiêu thụ khoảng 41,1 lít bia/năm, cao hơn rất nhiều so với mức trung bình của thế giới (27 lít/người) và của châu Á (28 lít/người). Tình hình thực tế những năm gần đây còn tiếp tục tăng, năm sau cao hơn năm trước, và hệ lụy do rượu bia gây ra cũng ngày càng khốc liệt hơn. WHO nghiên cứu đưa ra con số trung bình mức tiêu thụ rượu bia quy đổi theo độ cồn, cho người Việt nam 15 tuổi trở lên, năm 2016 là 8.3 lít cồn nguyên chất/người/năm, vượt xa mức trung bình của khu vực châu Á-Thái Bình dương (7.3 lít/người/năm) và mức trung bình của thế giới (6.4 lít/người/năm). Mức độ rất nghiêm trọng nếu xét cho nhóm trẻ vị thành niên uống bia rượu: Ở nhóm 15-19 tuổi, có tới 18.2% trẻ nam ít nhất có một lần uống rượu bia ở mức quy đổi 60ml cồn nguyên chất trở lên (mức độ nặng cho một lần uống- heavy episodic drinking) trong vòng 30 ngày qua.

ngăn ngừa tác hại xã hội, quản lý thị trường kinh doanh, tiêu thụ, đánh thuế loại sản phẩm gây nghiện này, đi từ: Dưới 2,5% độ cồn (nhẹ), 2,5%-dưới 3% (trung bình), 3,0% trở lên (mạnh).

Đề xuất 7: Đưa vào cụ thể quy định mức thuế cơ bản và đánh thuế lũy tích theo nồng độ cồn có trong sản phẩm: Bắt đầu từ loại sản phẩm có 2,5% độ cồn với mức thuế cơ bản, thiết lập mức thuế lũy tích đi theo chiều tăng độ cồn có trong sản phẩm, với thang bậc tham khảo của Thụy Điển⁷. Chúng tôi không đòi hỏi Quốc hội sử dụng mức mà chính phủ Thụy Điển đã áp dụng cho xã hội Thụy Điển, mà đề nghị Bà chỉ đạo học tập cách làm của Thụy Điển, đánh thuế lũy tích theo nồng độ cồn có trong sản phẩm, nồng độ cồn càng cao mức thuế càng tăng mạnh rất khác biệt, mới có tác dụng bảo vệ người tiêu dùng tránh rơi vào tình trạng nghiện và nghiện nặng gây hậu quả khôn lường cho bản thân, gia đình và xã hội.

Đề xuất 8: Có điều luật cụ thể và chế tài xử phạt mạnh ngăn ngừa trẻ vị thành niên tiếp xúc với rượu bia. Một trong những mục tiêu chính của phòng chống tác hại của rượu bia, là phải bảo vệ được giới trẻ, đặc biệt trẻ vị thành niên, thoát khỏi việc sớm tiếp xúc và rơi vào nghiện ngập đồ uống có cồn! Đây là tinh thần cơ bản của mọi khung pháp lý lập ra để phòng tránh tác hại của đồ uống có cồn trên toàn thế giới. Dự thảo luật hiện hành đã không được soạn thảo theo tinh thần này. Vì vậy, trong sửa đổi tới đây, phải có những điều luật thật cụ thể cho mục tiêu này. Chẳng hạn, cấm quảng cáo, khuyến mại tài trợ và bán rượu bia qua mạng internet/mạng xã hội mà không có biện pháp kỹ thuật hữu hiệu đảm bảo tránh sự tiếp cận của trẻ vị thành niên và giới trẻ trong giới hạn độ tuổi quy định; ; thiết lập mốc tuổi giới hạn tiếp xúc với đồ uống có cồn thực sự cụ thể: Dưới 2.5% độ cồn: cho tự do; từ 2.5% độ cồn: Phải đủ 18 tuổi; từ 3% độ cồn: Đủ 21 tuổi, và từ 15% độ cồn trở lên: Đủ 23 tuổi. Thiết lập chế tài kiểm soát vi phạm và xử phạt nặng đối tượng vi phạm giới hạn tuổi ở tất cả các điểm kinh doanh rượu bia và đồ uống có cồn dưới mọi hình thức, tại các môi trường công cộng, các điểm vui chơi giải trí, và cả tại gia đình, bằng cơ chế người dân giám sát đi kèm hệ thống thanh kiểm tra ngẫu nhiên thực hiện bởi cả chính phủ và các tổ chức y tế dự phòng ngoài nhà nước, nhân đạo, phi lợi nhuận.

Đề xuất 9: Thiết lập các điều luật cụ thể dự phòng, ngăn ngừa, hạ thấp tỷ lệ ngộ độc rượu cấp tính tại các điểm bán bia rượu công cộng, bằng các chế tài buộc người bán phải chịu trách nhiệm tuân thủ (như kiểm tra giới hạn tuổi người mua, giới hạn giờ bán, giới hạn lượng cồn được phép dùng tại chỗ..) và có chế tài thúc đẩy sự thực hiện (bằng chế độ kiểm tra tuân thủ ngẫu nhiên, kiểm tra đóng giả khách hàng độ tuổi vị thành niên..) với mức xử lý vi phạm tương đương với các nước trong khu vực.

Đề xuất 10: Có điều luật quy định hệ thống tổ chức thực hiện giám sát đánh giá độc lập, thực hiện bởi các tổ chức khoa học, phi lợi nhuận, đăng ký chuyên môn gắn với cơ chế

⁷ Mức tham khảo: Thụy Điển, thuế đánh vào bia là 6.625 SEK/lít (loại 4.5% độ cồn), tăng 330% (tức 3,3 lần) lên 22,08 SEK/lít với rượu vang (14% độ cồn), và tăng 3300% (tức 33 lần) lên 200,56SEK/lít với rượu mạnh Vodka (40% độ cồn). Nguồn: https://en.wikipedia.org/wiki/Alcoholic_drinks_in_Sweden.

giám sát đánh giá của Quốc hội, độc lập với ngành công nghiệp rượu bia và các ngành công nghiệp có mâu thuẫn lợi ích với y tế công cộng khác.

Thưa bà Chủ tịch và Phó Chủ tịch Quốc hội,

Thưa toàn thể Quý Ông, bà lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội Khóa XIV,

Sự tồn tại 3 vấn đề trọng yếu trên, nếu không có sự can thiệp ngay tức khắc kiểm soát tình hình của Bà Chủ tịch trong phiên họp sáng 10/4/2019 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội xem xét dự thảo luật phòng chống tác hại của rượu bia, sẽ đưa lại nguy cơ xấu cho dự thảo luật: Hoặc sẽ bị bác bỏ tại phiên thảo luận toàn thể của Quốc hội khóa XIV kỳ họp thứ 7 tới đây (do không sửa chữa khắc phục các vấn đề tồn tại như chúng tôi đã phân tích ở trên), hoặc nếu có thông qua, thì cũng là ra đời một dự thảo luật ở vào trạng thái "suy dinh dưỡng tứ trong bào thai" nói theo ngôn ngữ của người làm chính sách y tế công cộng, khiến hoạt động phòng chống tác hại của rượu bia khi đi vào thực tế sẽ chỉ còn là hình thức, hậu quả để lại là nạn tiêu thụ rượu bia ở Việt nam tiếp tục gia tăng, gánh nặng bệnh tật, nghèo đói, tai nạn giao thông, bạo lực gia đình và bạo lực xã hội, tâm thần.. tiếp tục phát triển. Hậu quả tổng thể, Việt nam chắc chắn không thể nào đạt được mục tiêu giảm 1/3 tỷ lệ chết yếu do bệnh không lây nhiễm trong lộ trình thực thi mục tiêu phát triển bền vững vào năm 2030 như cam kết với quốc tế. Một nguồn tài chính lớn của từng gia đình, đặc biệt các gia đình ở tầng lớp nghèo, và của toàn đất nước (hiện đã ở mức 3% GDP quốc gia) thay vì để đầu tư cho các hoạt động thiết yếu trong đời sống như phát triển thực phẩm sinh thái, chăm sóc sức khoẻ ban đầu và dự phòng bệnh không lây nhiễm, giáo dục xây dựng lối sống với hành vi tích cực .. sẽ đổ vào cho tiêu thụ rượu bia, mà hậu quả đưa lại chỉ là làm đất nước gia tăng hơn nữa tình trạng bệ rạc, giới trẻ trở nên bê tha hơn nữa, vì nạn nghiện ngập rượu bia, trẻ em và trẻ vị thành niên tiếp tục bị bạo lực thể xác và xâm hại tình dục nghiêm trọng hơn nữa, trong khi quốc tế xu hướng ngày càng trở nên phát triển hơn, bền vững hơn, vẫn minh hơn bởi thực hiện tốt các khuyến cáo của khoa học y tế công cộng và Tổ chức Y tế Thế giới trong phòng chống tác hại của rượu bia và bệnh không lây nhiễm.

Khoa học đã chứng minh: MỘT ĐỒNG ĐÓ LA ĐẦU TƯ VÀO PHÒNG CHỐNG TÁC HẠI CỦA RƯỢU BIA, ĐƯA LẠI LỢI ÍCH TỔNG THỂ LÊN TỚI 9.13 ĐÓ LA TRONG TƯƠNG LAI⁸¹

Dự thảo Luật Phòng chống Tác hại của Rượu, bia liệu có trở thành một công cụ giảm nghèo và phát triển bền vững xã hội, hay trở thành công cụ duy trì và thúc đẩy tiêu thụ rượu bia ở Việt Nam, cơ hội cho sự phát triển của ngành công nghiệp rượu bia quốc tế ở Việt Nam với những hệ lụy khôn lường tới chất lượng nguồn nhân lực và đời sống xã hội của người dân Việt Nam, hoàn toàn phụ thuộc vào hiệu quả làm việc khoa học và công tâm Vì Dân của Bà và đội ngũ lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội trong tháng 4 này.

⁸¹ WHO. Saving Lives, Spending Less". (http://www.who.int/~/Saving_lives_spending_less_FAQ_final.p...)

Thư bà Chủ tịch và Phó Chủ tịch Quốc hội

Thư toàn thể Quý Ông, Bà lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội khóa XIV,

Liên minh phòng chống bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN), thành viên của Liên minh toàn cầu phòng chống bệnh không lây nhiễm (NCD Alliance) khẩn thiết kêu gọi Bà cùng toàn thể đội ngũ lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội, với trách nhiệm đang đảm trách, lưu ý đến 3 vấn đề tồn tại chính ở phiên bản dự thảo luật hiện hành, nhanh chóng thực thi 10 đề xuất cụ thể chúng tôi nêu trên, để dự thảo luật được sửa đổi đáp ứng đúng mong đợi của giới bảo vệ sức khỏe nhân dân.

Chúng tôi mong chờ sự đáp ứng tích cực của Bà và đội ngũ lãnh đạo các ủy ban chuyên trách với các nội dung trên ngay trong cuộc họp của Ủy ban Thường Vụ Quốc hội sáng 10/4/2019 này.

Về phần mình, chúng tôi sẽ tiếp tục thực hiện trách nhiệm tư vấn, phản biện, vận động dự thảo luật trong suốt tiến trình từ nay đến khi Quốc hội nghị bản về dự thảo luật này, cũng như tiến trình tiếp theo đưa dự thảo luật vào cuộc sống.

Kèm theo thư này là phụ lục thư kiến nghị lần 1 và lần 2 của liên minh NCDs-VN giúp Bà cùng đội ngũ lãnh đạo các Ủy ban chuyên trách của Quốc hội có được cách nhìn hệ thống với những kiến nghị cụ thể của chúng tôi.

Rất mong Bà Chủ tịch và Phó Chủ tịch Quốc hội cùng các cấp lãnh đạo cao nhất của Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam trực tiếp xem xét và điều hành hệ thống theo trách nhiệm của mình để đảm bảo Luật Phòng chống Tác hại của Rượu, bia được xây dựng trên cơ sở ưu tiên hàng đầu là **bảo vệ sức khỏe cộng đồng và đóng góp cho tiến trình giảm nghèo phát triển bền vững của đất nước**, vượt trên bất kỳ lợi ích nào khác.

Xin trân trọng cảm ơn !

Hà Nội, ngày 05 tháng 04 năm 2019

Nơi nhận:

- Như trên;
- Bộ Văn phòng Đoàn ĐBQH các tỉnh;
- Văn Nghiên cứu Lập pháp - Quốc hội;
- Báo Đại biểu Nhân dân - Quốc hội;
- Ban Dân vận Trung Ương; Ban Tuyên giáo Trung Ương; Ban Kinh tế Trung ương;
- Bộ trưởng Bộ Y tế;
- Ban soạn thảo Luật Phòng, Chống Tác hại của Rượu, bia;
- Các tổ chức chính trị xã hội quan tâm tới sức khỏe cộng đồng: Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Trung Ương Hội Phụ nữ Việt Nam, Trung Ương Hội Thanh niên Việt Nam, Trung Ương Hội Cựu chiến binh Việt Nam, Trung Ương Hội Nông dân Việt Nam; Hội Bảo vệ Người tiêu dùng Việt Nam; Hội Bảo vệ Quyền Trẻ em Việt Nam;
- Các tổ chức đang phối hợp với Liên minh NCDs-VN trong phòng chống đại dịch bệnh không lây nhiễm: Tổng hợp Y học Việt Nam, Văn phòng tổ chức Y tế Thế giới, Liên minh Vận động Chính sách Y tế dựa vào bằng chứng khoa học (EVID).

BS.TS. Trần Tuấn

Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD)- Cơ quan Điều phối Liên minh NCDs-VN

Liên minh Phòng chống các bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN)
Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD) là tổ chức điều phối
Địa chỉ: Số 39, ngõ 255, phố Vọng, phường Đồng Tâm, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
ĐT: (84-24) 3628.0350 | Fax: (84-24) 3628.0200 | Email: office@rtccd.org.vn

Phụ Lục 1

Danh sách mạng lưới và tổ chức trực thuộc Liên minh NCDs-VN để trình thư kiến nghị:

(Tên và địa chỉ các tổ chức và mạng lưới để trình thư)

Logo	Tổ chức thành viên
	Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD) – Tổ chức điều phối Liên minh Địa chỉ: Số 39- Ngõ 255 – Phố Vọng – Hai Bà Trưng – Hà Nội Website: www.rtccd.org.vn Email: office@rtccd.org.vn Tel: (+84) 24 3628 0350 Fax: (+84) 24 3628 0200
	Tổ chức HealthBridge Canada tại Việt Nam Phòng 202&203, Tòa nhà E4, Khu ngoại giao đoàn Trung Tự, Số.6 Đặng Văn Ngữ, Đống Đa, Hà Nội SĐT: 024.3.511.9904 Fax. 024.4.3.511.9905
	Hội Y tế Công cộng Việt Nam Địa chỉ: Phòng 503 - 504, Tòa E1, Khu Ngoại giao đoàn Trung Tự, Số 6 Đặng Văn Ngữ, Đống Đa, Hà Nội Điện thoại: (+84) 24 3736 8065 Email: vpha@vpha.org.vn Web: http://www.vpha.org.vn
	Hội Lao và Bệnh phổi Việt Nam Địa chỉ: 463 Hoàng Hoa Thám, Ba Đình, Hà Nội Tel: +84 24 3832.6249/186 – Fax: 84 24 3247.4544 Email: contact@vatld.org.vn - hlbpvn@gmail.com
	Hội Dinh dưỡng Việt Nam Địa chỉ: Tầng 5 - Số 48 Tầng Bạt Hồ, Hà Nội Điện thoại: 024 7300 6719 Website: hoidinhduong.vn
	Trung tâm Truyền thông và Giáo dục Cộng đồng (MEC) Địa chỉ: Số 4, ngách 1, ngõ 3 phố Vạn Phúc, quận Ba Đình, Hà Nội Tel – Fax: 84 (24) – 22206870 Email: mec@mec.org.vn Website: www.mec.org.vn Facebook: "Truyền thông MEC" & "Khuyến Club" Hotline: 09.323.717.88
	Trung tâm Phát triển Truyền thông và Sức khỏe (HCDC) Địa chỉ: Số 21 phố Đặng Thuý Trâm, Hà Nội Điện thoại: 0243756 8182 Fax: 024 37565149 Email: hcdc.contact@gmail.com Website: http://hcdc.org.vn/

Liên minh Phòng chống các bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN)

Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD) là tổ chức điều phối

Địa chỉ: Số 39, ngõ 255, phố Vọng, phường Đồng Tâm, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội

ĐT: (84-24) 3628.0350 | Fax: (84-24) 3628.0200 | Email: office@rtccd.org.vn

	<p>Trung tâm Y tế Công cộng và Phát triển cộng đồng (CEPHAD) Địa chỉ: Số 648A, Lạc Long Quân, Nhật Tân, Tây Hồ, Hà Nội Điện thoại: 84 24 716 8808 Fax: 84 24 258 1426 Email: office@cephad.org.vn</p>
	<p>Trung tâm Thông tin Phi chính phủ (NGO-IC) Địa chỉ: Số 132, 200A Thái Thịnh, Đống Đa, Hà Nội Điện thoại: 024 6275 7286 Email: Trungtam@ngoic.vn - vnngoic@gmail.com Website: http://ngoic.vn</p>
	<p>Trung tâm Hộ chiếu Nhập cảnh Địa chỉ: Số 9, Ngõ 17, Phố Huỳnh Thúc Kháng, Quận Đống Đa, Hà Nội Điện thoại: 024 6266 2756 Email: trungtamhochoanhap@gmail.com Website: http://trungtamhochoanhap.org/</p>
	<p>Trung tâm Nghiên cứu Pháp luật và Chính sách Phát triển bền vững Văn phòng: P 12A14, Tòa nhà HH2 Bắc Hà, Tố Hữu, Hà Nội Điện thoại: 024 3.8549911 - Số Fax: 0243.8549911 Email: edteam.lpsd@gmail.com Website: http://l-psd.org</p>
	<p>Tổ chức Hỗ trợ Người cao tuổi Quốc tế tại Việt Nam Địa chỉ: Số 20, K80C, ngõ 376, đường Bưởi, Ba Đình, Hà Nội. Điện thoại: (024) 32 474 145; Fax: (024) 32 474 145 http://www.helpage.org/ https://www.facebook.com/HelpageVietNam/</p>
	<p>Tổ chức Plan International Địa chỉ: Tầng 2, Tòa nhà Hòa Bình, 106 Hoàng Quốc Việt, Quận Cầu Giấy, Hà Nội Điện thoại: 84-24 38220661 Email: vietnam.co@plan-international.org Website: https://plan-international.org/vietnam</p>
	<p>Trung tâm Sáng tạo Xanh (GreenID) Địa chỉ: Tầng 3, Nhà C1 X3, Ngõ 6 Trần Hữu Dực, Nam Từ Liêm, HN Điện thoại: 0243 795 6372 024 3227 2710 Email: greenidvietnam.org.vn info@greenidvietnam.org.vn Website: http://greenidvietnam.org.vn/</p>
	<p>Trung tâm Tư vấn Sức khỏe và Phát triển Cộng đồng Địa chỉ: Số 88, Ngõ 158 Nguyễn Văn Cừ, Phường Bồ đề, Quận Long Biên, TP Hà Nội. Tel: (+84) 24.3872.7450 Tel: (+84) 28.3775.2220 Email: chd@chd.vn; Website: http://chd.vn</p>
<p>Thành viên cá nhân</p>	<p>TS. Mai Văn Quang Phó trưởng khoa Khoa học Sức khỏe, ĐH Tây Bắc</p>
<p>Thành viên cá nhân</p>	<p>TS. Vũ Thế Long Hà Nội</p>
<p>Thành viên cá nhân</p>	<p>BS. Trần Song Hà Nha Trang</p>

Liên minh Phòng chống các bệnh không lây nhiễm Việt Nam (NCDs-VN)
Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo Phát triển Cộng đồng (RTCCD) là tổ chức điều phối
Địa chỉ: Số 39, ngõ 255, phố Vọng, phường Đồng Tâm, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội
ĐT: (04-24) 3628.0350 | Fax: (04-24) 3628.0200 | Email: office@rtccd.org.vn

PHỤ LỤC 2. Thư kiến nghị lần 1 và lần 2 của Liên minh NCDs-VN với dự thảo luật phòng chống tác hại của rượu bia.

- 1) Thư kiến nghị Liên minh NCDs-VN gửi Thủ tướng Chính phủ lần thứ nhất ngày 31/07/2019 <http://ncdvn.org/kien-nghi-lan-1/>
- 2) Thư kiến nghị Liên minh NCDs-VN gửi Quốc hội lần thứ hai ngày 29/10/2019 <http://ncdvn.org/kien-nghi-lan-2/>